

Fladdermusinventering på Östra Grevie 8:6, Vellinge kommun

Marika Stenberg, Pia Hertonsen, Malin Böckert

På uppdrag av: Örestadsvallen

Ekoll AB

Titel: Fladdermusinventering på Östra Grevie 8:6, Vellinge kommun

Beställare: Örestadsvallen

Uppdragsansvarig: Niklas Jacobson, niklas.jacobson@orestadsvallen.se

Utförare: Ekoll AB

Projektansvarig: Marika Stenberg, Pia Hertonsson

Författare: Marika Stenberg, Pia Hertonsson, Malin Böckert

Version: 2024-12-09

Foton: © Ekoll AB

Bakgrundskartor: © Lantmäteriet

Omslagsbild: Vy över inventeringsområdet

Innehåll

Uppdraget.....	4
Artskyddsförordningen.....	4
Fältinventering.....	5
Allmänt om fladdermöss.....	7
Landskapets sammansättning spelar roll.....	7
Levnadssätt.....	7
Samlad bedömning.....	8
Skyddsåtgärder.....	8

Uppdraget

Ekoll AB har på uppdrag av Örestadsvallens Fastighets AB genomfört en förenklad fladdermusinventering på fastigheten Östra Grevie 8:6, Vellinge kommun, för att undersöka förekomst av fladdermöss inom området. Bakgrunden till inventering är en planerad byggnation på området. Marken inom inventeringsområdet består i dagsläget av åkermark i träda, kantad med trädridåer i väster och söder och en landsväg i öster (figur 1).

Figur 1. Översikt över området som inventerats samt planskissen över den tänkta bebyggelsen i området (2024-09-05).

Artskyddsförordningen

I 4-9 §§ artskyddsförordningen finns bestämmelser kring fridlysning av svenska arter. Fridlysningen baseras på bestämmelser i 8 kap miljöbalken om bestämmelser för skydd av biologisk mångfald, bestämmelser i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv eller internationella åtaganden (Bernkonventionen). Denna paragraf berör alla i Sverige förekommande fladdermusarter. Arterna finns upptagna i bilaga 4 i EU:s art och habitatdirektiv.

Fridlysning för andra djurarter än fåglar i 4 a § gäller enligt aktuellt praxis på individnivå, till skillnad från fåglararterna, efter de uppmärksammade förenade målen C 473/19 och C 474/19 tillsammans benämnda *skydda skogen* den 4 mars 2021. I målen underkände EU-domstolen den tidigare svenska tolkningen av EU:s artskyddsbestämmelser i art- och habitatdirektivet där svensk praxis innebar att artskyddet endast omfattade arter som är hotade eller vars bevarandestatus på populationsnivå riskerade att påverkas negativt. Denna tolkning är alltså enligt EU-domstolen inte förenlig med art- och habitatdirektivet utan fridlysningen i 4 a § avser att skydda varje enskild

individ även om förlust av eller skada på enskilda individer inte påverkar artens bevarandestatus negativt. Fridlysning enligt 4 a § innebär förbud att:

1. *avsiktligt fänga eller döda djur,*
2. *avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttperioder,*
3. *avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och*
4. *skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats*

Förbuden i punkt 1–3 gäller alltså avsiktliga handlingar där verksamhetsutövaren är medveten om planerade åtgärders förutsägbara konsekvenser och trots vetskapen genomför åtgärderna när de kommer eller riskerar att påverka enskilda individer eller en arts bevarandestatus negativt. Punkt 4 gäller både avsiktliga som oavsiktliga åtgärder.

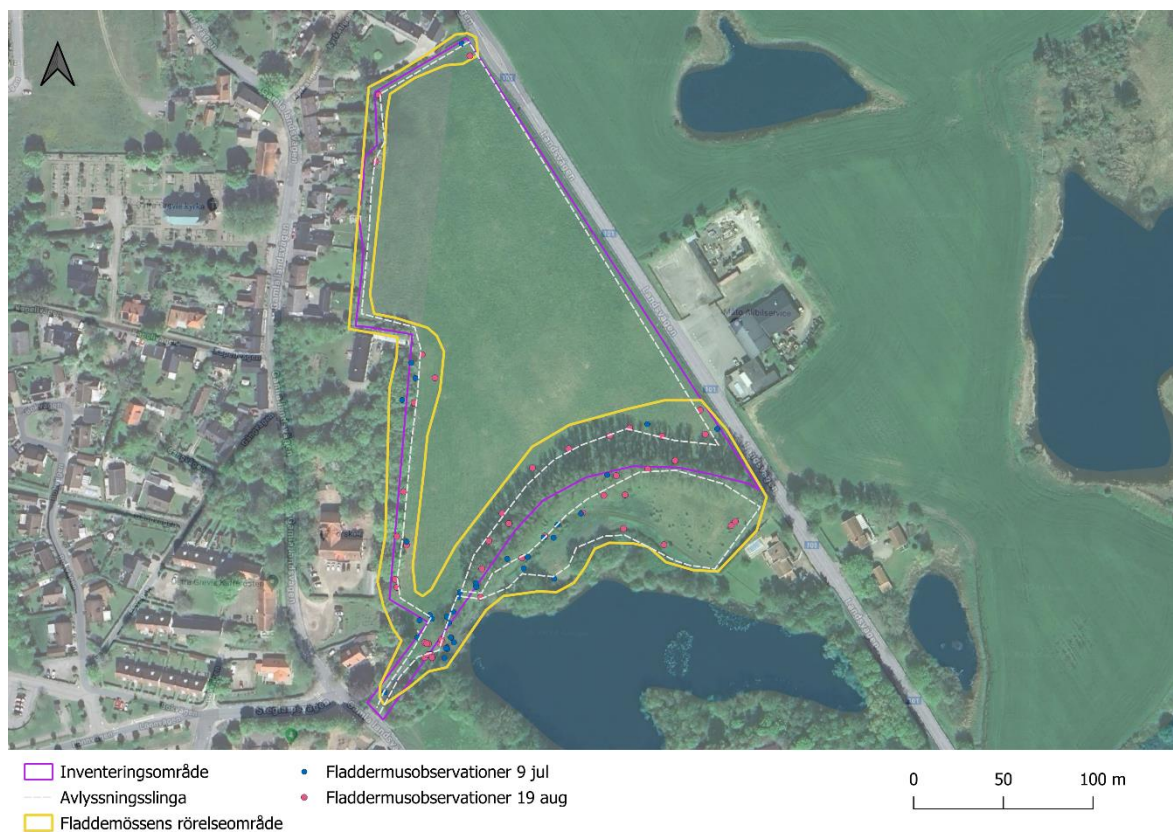
Fältinventering

Inventeringen är utförd med en handhållen autodetektor (Echo Meter Touch 2 Pro, Wildlife acoustics) som registreras fladdermöss och ger förslag på vilken art som förekommer. Området besöktes vid två tillfällen, den 9 juli och den 19 augusti 2024, båda under nattetid då fladdermössen är aktiva.

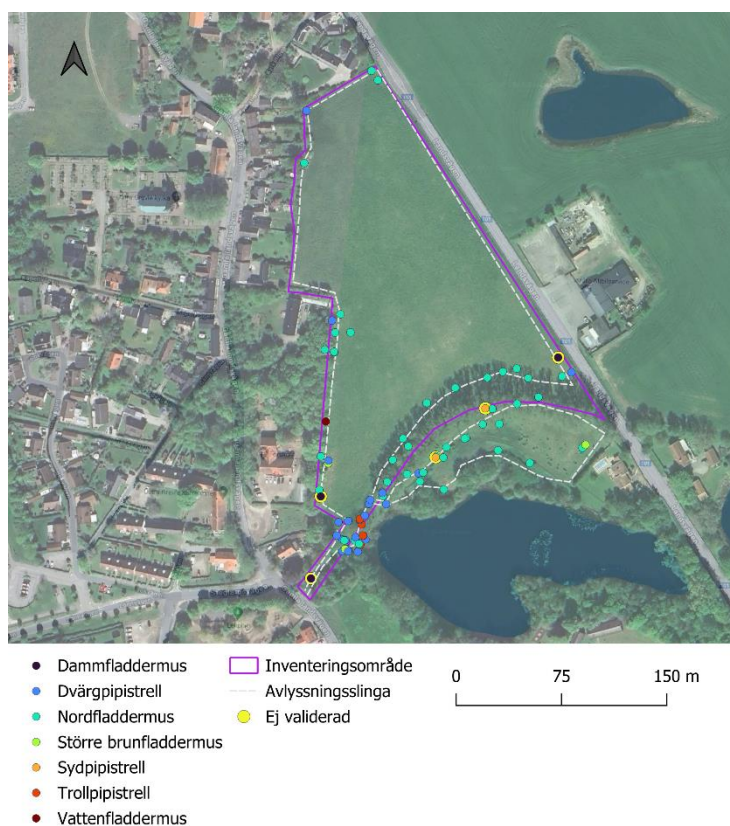
Fladdermössens ultraljud spelas in när de födosöker och identifieras till art. Detektorn kan ha viss svårighet att identifiera rätt art men huvudsyftet att kartlägga fladdermössens rörelsemönster går ändå att genomföra. Art spelar mindre roll eftersom alla fladdermusarter har mer eller mindre samma typ av krav på sin livsmiljö och omfattas av samma fridlysningsbestämmelser. Det går inte heller att avgöra antal individ utan enbart förekomst/icke-förekomst.

Under inventeringen strövas området runt i en slinga med autodetektorn, vilket ger en uppfattning om artförekomst men också om hur dessa rör sig i området (figur 2). Skyddsvärda träd och andra miljöer som kan vara av betydelse för fladdermöss som dagplatser för vila och eventuellt som koloniplatser kartlades den 18 oktober 2022 och finns rapporterade i en tidigare rapport (Naturvärdesinventering Ö Greve, Vellinge kommun – samt utvärdering av befintliga ekosystemtjänster).

Fladdermusobservationer gjordes längs med träddridåerna och även mellan den södra träddridån och träddridån utanför planområdet och den våtmark som finns här (figur 2). Flest observationer gjordes av nordfladdermus och dvärgpipistrell som är relativt vanliga arter (figur 3). Vid första tillfället detekterades även trollpipistrell. Utöver dessa fick vi även sporadiska detektioner på sydpipistrell, dammfladdermus, vattenfladdermus och större brunfladdermus. Av dessa arter måste sydpipistrell och dammfladdermus valideras av särskilda validerare, vilket tyvärr tar tid. Då alla arter av fladdermöss är fridlysta så spelar egentligen inte art någon större roll. Alla har samma skydd enligt lagen.

Figur 2. Området som strövades runt och där födosökande fladdermöss detekterades vid inventeringen den 9 juli och 19 augusti 2024 samt fladdermössen rörelseområde i landskapet.

Figur 3. Observerade arter i området, både från den 9 juli och den 19 augusti 2024. Notera att prickarna inte anger enskilda individer utan är platser där fladdermusljud detekterats. Samma individ kan således noteras på flera ställen inom området under samma natt. Observera att en del av arterna inte ännu är säkerställda av validerare.

Allmänt om fladdermöss

Landskapets sammansättning spelar roll

Förekomsten av fladdermöss i ett område påverkas av hur kombinationen av biotoper ser ut ur ett landskapsperspektiv. Den viktigaste faktorn för att fladdermöss ska kunna leva i ett område är tillgången på miljöer som producerar mycket insekter under hela sommarhalvåret. Därutöver behöver det finnas tillgång till koloniplatser och skydd under dagtid. Miljöer som producerar mycket insekter är exempelvis våtmarker och andra vattenmiljöer, betesmarker och sumpskogar och lövskogsmiljöer. Lämpliga koloniplatser och viloplatser under dagtid är exempelvis hålträd eller träd med löst sittande bark, övergivna byggnader samt vindsutrymmen i kyrktorn eller andra stora byggnader.

En koloni nyttjar ofta ett område inom ca en kilometers radie från kolonin för födosök men ibland även större områden. Den sammanlagda produktionen av insekter inom detta område är avgörande för om det finns förutsättningar för en koloni eller inte. Detta i kombination med ett varierat landskap med olika typer av miljöer som avlöser insektsproduktionen under säsongen ger en indikation om sannolikheten för förekomst av kolonier. Miljöer som har låg insektsproduktion och som fladdermöss i regel undviker är väl-dränerade marker såsom öppna åkermarker och områden med intensivt skogsbruk. Under säsongens mest ljusa period juni-juli undviker fladdermöss i regel helt att ens korsa större helt öppna marker såsom åkerfält, vägar och bebyggelse. Det innebär att isolerade skogsområden inte besöks av skogslevande fladdermusarter för födosök eller nyttjas som koloniplatser så länge det inte finns någon trädkorridor till och från området som fladdermössen kan nyttja som spridningsväg.

Levnadssätt

Under försommaren i maj-juni samlas dräktiga honor i kolonier. Fladdermössen som samlas är i regel släkt med varandra och återkommer i regel till ungefär samma platser varje år. De som väljer att bo i hålträd kan nyttja flera träd inom ett område. De som nyttjar hus och byggnader kan återkomma till samma hus/byggnad under flera decennier. Hanarna lever i regel för sig själva men det händer att vissa hanar väljer att leva i kolonin tillsammans med honorna och ungarna som föds runt midsommartid. Ungarna dias under en månads tid och kolonin töms på individer efterhand som ungarna kan klara sig själva. I början av augusti är kolonin i regel helt tömd på individer men för vissa arter kan det dröja till slutet av augusti.

Under hösten i september-oktober infaller parningstiden men hanarna kan redan i juli bilda parningsrevir. Som parningsområdet föredrar fladdermöss bergsområden eller stadsmiljö med större byggnader som efterliknar naturliga bergsmiljöer.

Inför övervintringsperioden kan fladdermöss förflytta sig långa sträckor (några mil till flera hundra mil). Sträckan varierar mellan arter och även individer. Övervintring måste ske på en frostfri fuktigt plats då fladdermöss inte klarar av minusgrader. Plusgrader nära noll är optimal temperatur. Kunskapen om var fladdermöss väljer att övervintra är ganska dålig men lämpliga miljöer för övervintring är grottor, jordkällare, stenbyggnader, i utrymmen mellan stora stenblock eller i klippskrevor/sprickor i berg. Flera av våra svenska arter väljer istället att flytta söderut till kontinenten under höst och vinter och övervintra där. Men förflyttning norrut under hösten har också observerats av oklar anledning.

Samlad bedömning

Fladdermöss nyttjar områdets trädridåer både i väster och söder samt en remsa av åkermarken närmast träden för födosök. Fladdermöss observerades även sydost om inventeringsområdet, mellan den södra trädridån och trädridån längs våtmarken.

Den södra allén som pekades ut som naturvärdesobjekt vid naturvärdesinventeringen bedöms ha betydelse för fladdermöss. Här finns grova träd med håligheter och mulm samt död ved både som högstubbar och liggandes på marken. I ett annars öppet landskap får denna miljö stor betydelse. Träden lär, vilket gynnar fladdermössens födosök, och erbjuder även skydd från predatorer. Trädens håligheter kan fungera som boplatser och daggömmor för fladdermöss. Jagande fladdermöss observerades både norr och söder om denna allé. Närhet till våtmarken i söder (utanför området) ger god tillgång till insekter för dem att jaga. Även den västra trädridån, med en kastanjeallé i norra kanten av trädridån, verkar fungera som jaktstråk för fladdermössen. Fladdermössen nyttjar inte den stora öppna ytan av åkermark som jaktmark utan väljer att flyga i närhet till trädridåerna. Därmed sagt kan vi inte utesluta att åkermarken i träda kan bidra till en viss insektsproduktion men troligtvis är då ytan söder om inventeringsområdet av större vikt. Vill man ändå kompensera förlusten av denna yta kan man skapa örtrika ytor inom planområdet.

Jaktstråken omfattas inte av fridlysningsbestämmelserna men det bedöms som positivt att trädungarna bevaras och därmed även jaktstråken och spridningsmöjligheterna för fladdermöss. Dessutom kan inte uteslutas att fladdermössen utnyttjar åtminstone den södra trädridån som har gamla grova träd med håligheter som boplatser och daggömmor. I dagsläget förekommer inte störande belysning inom området vilket är av betydelse för fladdermöss och insekter.

Skyddsåtgärder

Fladdermöss är nattaktiva och påverkas således negativt av belysning. För att undvika konflikter med fladdermössen i området är det viktigt att inte belysa den södra trädridån där dessa kan tänkas ha sina boplatser och daggömmor. Belysning av boplatser och daggömmor kan få till följd att fladdermössen inte ger sig ut för att jaga och riskerar då att svälta ihjäl.

Vid infarten till området lär det bli nödvändigt med gatubelysning för människors trygghet och säkerhet. Viktigt är då att försöka minimera konflikten med jagande fladdermöss genom att ha lågt sittande belysning med längre våglängder. Belysningen ska vara riktad neråt mot gatan och man bör behålla avskärmande träd mot den södra trädridån.

Belysning av t ex naturmiljöer och stigar för att öka känslan av trygghet kan göras under årets mörkaste månader då fladdermössen inte är aktiva (november till och med februari).

Inga potentiella boplatser eller daggömmor hittades i den västra trädridån utan denna utgör endast ett jaktstråk. Så som planen är utformad idag påverkas inte denna av någon ljusförorening. Det går dock inte att utesluta att de kommande fastighetsägarna väljer att lysa upp sin tomt. Sannolikheten för att fastigheterna lysas upp på ett sådant sätt att fladdermössen påverkas negativt är emellertid liten. Information till fastighetsägarna om fladdermöss kan eventuellt minska risken ytterligare.